

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра журналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни
ЖУРНАЛІСТСЬКЕ РОЗСЛІДУВАННЯ

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____

Галузь знань _____ 06 «Журналістика» _____

Спеціальність _____ 061 «Журналістика» _____

Освітня програма _____ Журналістика _____

Спеціалізація _____ Журналістика _____

Вид дисципліни _____ обов'язкова _____

Факультет _____ філологічний _____

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою філологічного факультету

“22” червня 2018 року, протокол № 11

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Калашник Н. Б. – старший викладач кафедри журналістики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Програму схвалено на засіданні кафедри журналістики

Протокол від “13” червня 2018 року № 13

Завідувач кафедри журналістики

_____ (підпис)

Хавкіна Л. М.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією філологічного факультету/

Протокол від “21” червня 2018 року № 5/

Голова методичної комісії філологічного факультету

_____ (підпис)

Гноєва Н. І.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Журналістське розслідування» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра

другий (магістерський) рівень

напряму 06 Журналістика

спеціальності 061 Журналістика

спеціалізації журналістика

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є журналістське розслідування як специфічний вид журналістської діяльності, метою якої є інформування аудиторії про приховані механізми незаконної діяльності осіб і державних та комерційних організацій.

1.1 Мета – дати уявлення про журналістське розслідування як специфічний вид журналістської діяльності, з'ясувати спільні та відмінні риси з кримінальним розслідуванням, дослідити етико-правові засади журналістського розслідування, ознайомити з українським та світовим досвідом у цій сфері; вироблення навичок по збору і аналізу інформації з загальнодоступних джерел, створення політично коректних текстів.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є

- познайомити студентів з журналістським розслідуванням як елітарним видом журналістської діяльності;
- ознайомити студентів зі світовим досвідом інвестигейторства;
- розглянути особливості розвитку жанру на українському ґрунті;
- домогтися засвоєння різниці між журналістським розслідуванням і юридичним розслідуванням;
- домогтися засвоєння і активного використання етико-правових засад розслідувальної діяльності;
- домогтися засвоєння і активного використання правової бази (законів, що регламентують діяльність ЗМІ)
- домогтися усвідомлення студентами можливих правових наслідків розслідувальної діяльності;
- надати уявлення про специфіку роботи агентств журналістських розслідувань;
- виробити вміння аналізувати чужі тексти, розрізняти «замовний» матеріал і об'єктивне розслідування;
- виробити/закріпити навички роботи з різними джерелами інформації (документи, довідники, статистика, експерти, компетентні особи, свідки);

- виробити уміння обробити зібрану інформацію: виокремити найбільш суттєві і переконливі аргументи, які б створили найповнішу картину подій;
- виробити уміння виготовити текст із зібраної інформації з урахуванням етичних та правових аспектів.

Кількість кредитів: денне – 5/заочне – 4.

Кількість годин: денне – 150/заочне – 120.

1.5 Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	3-й
Лекції	
32 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
–	–
Лабораторні заняття	
–	–
Самостійна робота	
118 год.	110 год.
Індивідуальні завдання	
–	–

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Знати:

- сутність і призначення журналістських розслідувань;
- історичний досвід журналістських розслідувань;
- найвідоміші постаті в розслідувальній журналістиці;
- умови розвитку і поширення жанру в Україні;
- правові та етичні норми, які обмежують діяльність журналіста, що здійснює розслідування;
- правові наслідки журналістської розслідувальної діяльності;
- методи роботи з джерелами інформації;
- прийоми виготовлення коректного журналістського тексту за результатами розслідування.

Уміти:

- практично застосовувати засвоєні теоретичні знання;
- працювати з різними джерелами інформації;

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1												
Тема 1.		4	–	–	–			2	–	–	–	
Тема 2.		12	–	–	–			4	–	–	–	
Разом за розділом 1		16	–	–	–			6	–	–	–	
РОЗДІЛ 2												
Тема 3.		6	–	–	–			1	–	–	–	
Тема 4.		4	–	–	–			1	–	–	–	
Разом за розділом 2		10	–	–	–			2	–	–	–	
РОЗДІЛ 3												
Тема 5.		6	–	–	–			2	–	–	–	
Разом за розділом 3		6	–	–	–			2	–	–	–	
Усього годин	150	32	–	–	–	118	120	10	–	–	–	110

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
	Немає	

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасний стан розслідувальної журналістики: український та світовий досвід	
2	Українська розслідувальна журналістика: джерела і методи	
3	Розробка проекту журналістського розслідування: інформаційний привід, джерельна база, методи збору інформації, правова база, ілюстративний матеріал.	

7. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

8. Методи контролю

Опитування, перевірка практичних завдань, захист студентами індивідуальних завдань, іспит. Умовою допуску до підсумкового контролю є виконання усіх практичних завдань.

9. Схема нарахування балів

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий семестровий контроль (екзамен)	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3	40	100
T1	T2	T3	T4	T5		
10	10	5	15	20		

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70–89	добре
50–69	задовільно
1-49	Незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

3. Глушко О. Журналістське розслідування: Історія, теорія, практика. – К., 2000.
4. Голуб О.П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. – К.: ТОВ «Софія», 2016. –184 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Mediakompas.pdf>.
5. Журналистское расследование.История метода и современная практика / Под общ. ред. А.Д. Константинова // <http://evartist.narod.ru/text14/53.htm>
6. Журналістське розслідування: навчальний посібник для початківців / За заг.ред. О.Хоменка. - Мелітополь, 2008.
7. Земляна І. Журналістика і (не)безпека. – К.,2016. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://imi.org.ua/books/>
8. Іванов В.Ф., Сердюк В.Є. Журналістська етика. – К.,2006.
9. Йоганнес Л. Інвестиґативний пошук / Видання 3-є, перероблене / За загал. ред. В. Ф. Іванова, Пер. з нім. А. Баканов, В. Климченко. — Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2017. — 266 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.aup.com.ua/yogannes-lyudvig-investigativniy-po/>
- 10.Опришко Л. Панкратова Л. Основи судової журналістики: – К., 2016. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://imi.org.ua/books/page/2/>

11. Тертычный А. Расследовательская журналистика. – М., 2002.
12. Уллмен Дж. Журналистское расследование: современные методики и технология. – М., 1998.
13. Фолькер Л. Розслідування / Пер. з нім. В. Климченко. Київ: Центр вільної преси, 2016. — 135 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.aup.com.ua/rozsliduvannya-folker-liliiental/>
14. Шум. Ю. Журналистское расследование. – М., 2008.
15. Шум. Ю. Журналистское расследование: Методические рекомендации. – М., 2000.
16. Як писати про місцеву владу: посібник для журналістів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://imi.org.ua/books/>
17. Safety Guide for Journalists: a handbook for reporters in high-risk environments/[Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://imi.org.ua/books/page/3/>

Допоміжна література

1. Еверетт Д. Учебный посібник репортера. – К., 1997.
2. ЗМІ та вибори: саморегуляція, безпека, закони [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://imi.org.ua/books/>
3. Иванов В., Иванова Т. Контроль за діяльністю засобів масової інформації // Вісник Київ.ун-ту. Серія Журналістика. – 1996. – Вип.3.
4. Иванов В.Ф. Інформаційне законодавство: український та світовий досвід / за ред. А.Москаленка. – К., 1999.
5. Маларек В. Викриття фактів: суть і практика журналістського розслідування.
6. Місьо М., Петрова Н., Ситцовой В. Правничі засади діяльності журналістів в Україні. – К., 2000.
7. Профессиональная этика журналистов: В 2 т. – М., 1999.
8. Розслідування // Гід журналіста: Збірка навчальних матеріалів, складена за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ. –1999.
9. Слободянюк Р., Шкляр В. Журналістський аналіз: суть і актуалізація понять // Вісник Київ.ун-ту. Серія Журналістика. – 1996. – Вип.3.
10. Стюфляева М. Публицистический аналіз // Журналіст. 1998. – №1.
11. Тертычный А. Версия – инструмент журналиста // Журналіст. 1999. – №11.
12. Українська журналістика: вчора, сьогодні, завтра / за ред. В.Шкляра. – К., 1997.
13. Шалій О. Технологія журналістського розслідування // Законодавчий бюлетень для засобів масової інформації. – К., 1998.
14. Шостак М. Журналистское расследование // Журналіст. 1998. – №9–10.

Інформаційні ресурси

<https://irrp.org.ua/>

www.aup.com.ua/

<https://imi.org.ua/>

<https://cedem.org.ua/>

Критерії оцінювання

Сучасний стан розслідувальної журналістики: український та світовий досвід (20 балів)

- Відповідність обраного об'єкта дослідження предмету розслідувальної журналістики (1 – 5 балів);
- Відображення в доповіді ключових позицій аналізу (актуальність розслідуваного матеріалу, достатня джерельна база, резонансність/ (соціальні наслідки) (1 – 10 балів);
- Аналіз одного з розслідувальних матеріалів об'єкта дослідження за пропонованою схемою (інформаційний привід, мета розслідування, джерела та методи збирання інформації, ступінь переконливості викладених аргументів) (1 – 5 балів).

Українська розслідувальна журналістика: джерела і методи (20 балів)

- Опрацювання усіх пропонованих текстів (1 – 5 балів);
- Відображення у доповіді ключових позицій аналізу (актуальність розслідуваного матеріалу, визначення центральної суспільної проблеми/кола проблем, достатня джерельна база, резонансність/ (соціальні наслідки) (1 – 10 балів);
- Аналіз пропонованих матеріалів за схемою (інформаційний привід, мета розслідування, джерела та методи збирання інформації, ступінь переконливості викладених аргументів) (1 – 5 балів).

Розробка проекту журналістського розслідування: інформаційний привід, джерельна база, методи збору інформації, правова база, ілюстративний матеріал (20 балів)

- Відображення у доповіді ключових позицій розробки (актуальність розслідуваного матеріалу, достатня джерельна база, ризики та перешкоди в процесі розслідування (1 – 5 балів);
- Розробленість правової бази розслідування – посилення на закони/законодавчі акти/бази даних (1 – 5 балів)
- Аргументованість вибору джерел та методів збору інформації (1 – 5 балів)
- Розробка контрдій ризикам та перешкодам у процесі розслідування (1 – 5 балів).

Іспит (40 балів)

Теоретичне питання (20 балів)

- Повнота розкриття питання (1 – 10 балів);
- Використання ілюстративного матеріалу до викладеного теоретичного матеріалу (фактологічного/змодельованого) (1 – 10 балів):
 - Наявність ілюстративного матеріалу (1 бал);
 - Відповідність теоретичним тезам (1 – 5 бали);
 - Демонстрація зв'язку ілюстративного матеріалу з теоретичними тезами (1 – 5 балів).

Практичне завдання – аналіз пропонованого тексту в контексті журналістського розслідування (20 балів)

- Відповідність обраного об'єкта дослідження предмету розсліду вальної журналістики (1 – 5 балів);
- Відображення у відповіді ключових позицій аналізу (актуальність розслідуваного матеріалу, визначення центральної суспільної проблеми/кола проблем, достатня джерельна база, резонансність/(соціальні наслідки) (1 – 10 балів);
- Аналіз пропонованого матеріалу за схемою (інформаційний привід, мета розслідування, джерела та методи збирання інформації, ступінь переконливості викладених аргументів) (1 – 5 балів).